

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félvre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
csimzandók.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		11—1	1—3	1—6	1—12	1—24	1—52
		széri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/16	lap	14	36	70	120	200	360
2/16	"	7	18	35	60	100	180
3/16	"	350	9	1750	30	50	90
4/16	"	175	450	875	15	25	45
5/16	"	90	225	440	750	1250	2250

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények.
Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
számára.

Hirdetéseket elfogadjanak lapunk kiadó hivatala
és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (főter gr. Te-
leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. é. fba számit-
tának.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Egy gazdag gyümölcsfa- és szőlőtelep.

Azoknak, kik csak hiréből hallották Zám nevét, nem lesz érdektelen egy pár sorban közelebből megismerkedni, azon szép és dús berendezésű ültetvényekkel, melyeket bármely ország irigyelhetne tőlünk, annyival is inkább, mert államsegély nélkül — csupán magán erővel — azon szép törekvés vezet: az országot bőven, jó, olcsó és megbízható gyümölcsfakkal és szőlővesszőkkel ellátni.

A zámi jószág — mint tudjuk — a Maros jobb partján fekszik közvetlen az erdély-magyarországi határszélen egy tágas katlanban, melyet erdőkkel benőtt hegység övez körül. — Miután a jószág fekvése és talajának minősége a gyümölcs- és szőlőfa termesztésre igen kedvezőnek mutatkozott, németajku derék tulajdonosa, Dr. L e k i s c h A n t a l bécsi ügyvéd, évek óta semmi áldozatot sem kímélt e két művelési ág megteremtésében, nemcsak saját zsebére tekintvén, hanem használni igyekezve a közjóznak is.

Nyolcz évi fáradozását és bőkezű költségeit azonban mindeddig anyagi siker nem koronázta, csakis azért, mert a közönség eléggé nem ismeri; minthogy pedig volt alkalmuk személyesen meggyőződni a valóságról, megkísértjük röviden lerajzolni a telep berendezését.

Az egész terület fel van osztva: gyümölcsfa is-

kola,- gyümölcsös kert,- kísérleti- és mintaszőlőre s végül szőlőiskolára.

A gyümölcsfa iskolának szánt tér körülbelől 10 cat. holdnyi, melyen jelenleg 60,000 különemű gyümölcsfa áll, ide nem számítva a magonc és dugvány ágyásokban levő magoncokat. Ezen őszszegből van alma 20,000, körtve 10,000, dió 10,000, cseresznye 5000, valódi gesztenye 4000, szilva 8000, őszibarack 3000, kajszibarack 500 stb. stb.; nemesítésre váró magonc 20—30,000, a zámi faiskola tehát képes évenként 10—20,000 db. gyümölcsfát kiadni.

Fái szépek és egészségesek, csak a magasak — a mi izlésünknek — igen is magasak! meg van hagyva azonban a kezelőknek, hogy ezentul alacsonyabbra neveljék a koronát.

A mi az árakat illeti, elismerésre méltólag juttányosan szabvák; a fajokra nézve pedig, szem előtt tartják az Erdélyben acclimatizált — és haszonnal mivelhetőket.

Az ujonnan beállított gyümölcsös közel 20 holdnyi területen mintagyümölcskertnek van szánva. A nagyobb növésű fák — cseresznye, dió — 8 ölnyi távolba vannak helyezve s ezen négyszög közepén egy-egy alma, körtve, vagy gesztenye áll, a többi közökbe pedig be van osztva egy sereg szilva, barack és más törpefák. A beültetés, karózás, kötözés és többi ápolás a lehető leghigorubb figyelemmel vé-

geztetik. Az egész nagy gyümölcsös bevan kerítve egy három soros élő akáczfallal, mely sorok évenként felváltva igen becses szőlőkaróval fizetnek.

Egy délkeletnek néző hegyoldalon terül el a 8 holdnyi szőlős és 2 holdnyi kísérleti-szőlő. Nem szükség mondanunk, hogy lejtmezézet és gondosan rigolozott földben nevelik rajnai mód szerint — drótra huzva — a rieslinget, piros traminit, wälsch rieslinget oportot, chasselast, muskatályt stb. stb. elkülönített táblákban. A megtrágyázásra évenként egy negyedrészre tüzetik ki s így minden 4-ik évben ismétlődik.

A kísérleti szőlő 80 □ ölenként 34 egyenlő részre van felosztva, melyekben ugyanannyi faj mivelletik. Egyéb tanulmányok mellett a trágyázással is kísérletek tételnek, u. i. friss istálló- és korhadt trágya, mész- és fahamuval, melyre nézve a tapasztalatokat annak idején közölteendik. — Ezen nagy kiterjedésű ültetvények teszik aztán lehetővé évenként 500,000 drb. gyökeres szőlőveszsző kiszolgáltatását még pedig a fajokra teljesen megbízható határozottsággal, mely egy jónevű szőlő-iskolánál mindig első tényező.

Vétek volna hallgatással mellőznünk ama páratlan kitartást, mely itt ez erdőnevelés körül látható. Valóban ijesztő összegeket emésztett már meg egy 30 holdnyi kopár hegyoldalnak fenyővel megkísérlet beültetése s dacára annak, hogy az időjárások mostohasága majdnem mindent megsemmisített, ismét és újra — okulva a nyert tapasztalatokon — még nagyobb mérvben folytatják munkálataikat a Pinus larix és Pinus austriaca fenyőkkel.

Mielőtt melegen ajánló szavakkal bezárnók mindkét részre jóakaratu rövidre vont ismertetésünket, meg kell még említnünk azt is, hogy ezen iparágok mindenikére csaknem kötéllal fogják az értelmes munkás kezét, pedig felvennének minden jóra való ifju embert, és betanítanák a gyümölcs- kertészet, erdőnevelés és szőlőmivelésre, s mindezekért, nemhogy díjt követelnének, de sőt megfizetik becsületesen a napszám szerint végzett munkát. Ime itt is egy kedvező alkalom, szőlőmivelőket és egyes gyümölcskertészeket olcsón képezhetni, csak meg kell értetni derék székelyeinkkel, hogy előnyösebb, ha itthon tisztességesen megélhetnek mint tanult szőlőmunkások és kertészek, sem mint ha kivándorolnak egy szegényebb és miveletlenebb országba, elsülyedni a nyomor és hazátlanság feneketlen iszapjában!

Dr. W. Gy.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

5. fejezet: MÉH- HAL ÉS SELYEMTENYÉSZTÉS.

Ambár a méhtenyésztés a bécsi közkiállításon aránylag csekély mérvben volt képviselve, mégsem tartjuk érdektelennek e termelési ágról is röviden megemlékezni.

Az élő méhek bemutatása a kiállítási vezérigazgatóság által több nyomós oknál fogva eltiltatván — a bécsi méhészegylet kezdeménye folytán a közel Simmeringben eszközöltetett, hol mintegy 60 kaptár volt felállítva. A méhlovak és a népek különbözősége — német, olasz, kraini, sőt egy példányban egyiptomi is, magában véve elég érdekléssel bírt ugyan, de korántsem felelt meg azon igényeknek, melyet egy közkiállításon méltán támaszthatunk; először azért nem, mert hiányzott a nemzetközi jelleg; továbbá mert tapasztalt méhészek véleménye szerint értékes ujjítás vagy haladás csak alig volt észlelhető.

A csarnokban bemutatott méhészeti eszközök stb. már sokkalta nagyobb érdekléssel bírtak, kivált hol egy-egy országos vagy helyi bizottság előre látó gondoskodása folytán mint gyűjteményes tárlat voltak tekintélyesebb számban és ügyes csoportozatban rendezve. Fájdalom, hazánk méhészete csekély mérvben volt képviselve, leginkább csak kaptárokat találtunk, és néhány királynészállító szekrényeket, méhészeti eszközökből semmit! A kaptárok közül kitűnt loretoi asztalos Rajmund Frigyesnek egy disz- és több közönséges kassa, mind mozgó építményű és egypár egyszerű szállító szekrénykéje, a nagyszabeni tébolydának egy Dzierzon kaptára, Liptay kanonok saját szerkezetű méh-laka, stb. Szakértőknek méltán feltűnt a Hutter kas, mely közönséges fűzfavesszőből készült, de a kastetön négyszegletes feltevő ládácská van alkalmazva, melyben a léptartó rámacskák vannak elhelyezve. A vesszőfonadékot kívül belül lágy marha ganéj és szapult hamu keverékével kell bekennünk, mielőtt használatba vennők. A Hutter kaptár mint látjuk átmenetet képez a primitiv alkotásoktól Dzierzon méh-lakához: előnyei abban állanak, hogy a Dzierzon rendszert megközelíti, de e mellett felette olcsó s nagyon kevés fáradsággal és szakértelemmel elkészíthető; a feltevő ládácskából szép és tiszta mézet nyerünk — jó évben kétszer is, végre olyan években, midőn a méhek jól mézelnek ugyan, de nem rajzanak, az állatok megölése nélkül is megejthetjük a mézszüretet. Ily kas körülbelül 1 frt 40 krba kerül, és a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium a szerkezet czélszerűségét elismerve, az erdélyi országos gazdasági egylet útján már több száz példányt osztatott ki az erdélyi részek méhészettel foglalkozó néptanítói között. A Bécsben kiállított példány a weihenstephani (bajorországi) központi gazdasági tanintézet minta-méhészete részére lett átengedve.

Méz és viasz csekély mérvben, bár többnyire kitűnő minőségben volt képviselve, a feltűnő részvétlenség tán egy részt azon körülményben leli magyarázatát, hogy a

hazánkban létező mintegy félmillió méhkas többnyire kis gazdáknak kézpezi birtokát.

Ausztria méhésze azért nem gyakorolhatta a méltán várt benyomást, mert a bécsi méhészegylet collectióját kivéve, a többi tárgyak elszórta az illető tartományok vagy gazdasági egyletek gyűjteményes tárlataiban voltak elhelyezve, hol természetesen a gazdasági tárgyak nagy halmaza és jelentősége mellett teljesen háttérbe jutottak. A bécsi egylet tárlata elég érdekes volt, a fáradhatatlan méhészeti vándortanár Gatter néhány újabb szerkezetű füstölőt stb. mutatott be. Kiváló érdekekkel birt Báro Rothschütz kraini kereskedelmi méhészetének kiállítása.

A méhészeti kiállítás pálmája véleményünk szerint Németországot illeti, hol az egyes országok és gazdasági egyletek bizottmányai válllvetve versenyeztek méhészetiparuknak minél kedvezőbb bemutatásában. Az összes tárgyak egy helyen lévén központosítva, impozans képet nyújtottak, mely rendezői ügyesség a látogatót már előre is lekényerezte. E kiállitásból itélve nagy Németországban tulsulyban van a mozgó építményű kaptár, melynek számtalan kisebb nagyobb jelentőségű módosításait mindenkor a Dzierzon alapelveire lehet visszavinni. Legérdekesebb eltéréseket a kaptár anyagát illetőleg szemléltettünk: vessző, szalma, fa, tőzeg és parafa váltakoztak, nagy különbség volt észlelhető a falazat vastagságára nézve is az éghajlat különbözősége szerint. A kiállított méz és viasz mind mozgó építményű kasok után nyeretett, a bemutatott méhészeti eszközök mind ezen rendszer szolgálatában állottak.

Olasz- és Oroszország, Frankhon és Dániaméhészete csekély mérvű képviselőre talált.

A Hruschkaféle mézürítő gép majd minden ország gyűjteményében jelentéktelen módosításokkal szerepelt; szalma- és viaszprések is tetemes számmal voltak találhatóak.

Általában véve azt mondhatjuk, hogy a méhészet a bécsi közkiállitásán csak másodrendű szerepet játszott, de másrészt kevés kivétellel az illetékes közegek részéről a lehető legkevesebb figyelemben és támogatásban sem részesült.

A haltenyészést illetőleg megjegyzéseinket igen rövidre szoríthatjuk, mert a kiállítási képviselőt inkább graphikai kimutatásokban, statistikai táblázatokban, mint a haltenyészés termékeinek bemutatásában nyilvánult. Hazánkban a mesterséges haltenyészés még gyermekkorát éli és tudunkkal eddig csak hat tenyészde létezik: az iglói, a nagyszabeni, a prázsmár és rozsnói — mindhárom, tetemes államsegélyben részesül — Gróf Pálffy Móré Szomlányon, (Pozsonmegye) Gróf Csáky Jenő-é Szmizsánon (Szepesmegye) végre Jekelius és társai tenyészdeje Brassón. A néptelen folyókat és tavakat a végleges kifosztástól csak itt ott menti némileg egy czélszerű halászati szatályrendelet — e tekintetben mintaszerűnek mondhatók a halatonparti megyék, Szepesmegye, Kolozsvár városa stb. ebbeli statutumai — mert képviselő házunk még

eddig nem ért reá egy megfelelő halászati törvényt alkotni! Magyarország halait csakis a kitünő fogas képviselte négy ritka szépségű példányban, mint a magyar hivatalos catalogus módja: „4 darab borszeszben uszó fogas” kiállítójuk Rosenberger Mihály és fia Fonyódról.

Ausztriában mintegy 40 mesterséges haltenyészdet lehet találni, azonkívül számos rendes kezelés alatt álló u. n. tógazdaságot is. E tekintetben első helyen a Schwarzenberg hercegek állanak, kik pompás pavillonjuk előtti vízmedenczéikben szép ponty és csuka példányokat mutatnak be, a tavak területe másfél négyzet mértföldet, tesz az évi átlag termelés 7000 mázsa halra rug. Gróf Csernin és Gróf Saint Genois szintén élő példányokban mutatták be haltenyészésüket, azonkívül az osztrák osztályban számos borszesz praeparatumot, a tengerészeti kiállitásban pedig az adriai tengernek faunáját és az osztrák tengerparti halászat különféle eszközeit meglepő teljességgel láttuk képviselve!

Németország tisztán tudományos szempontból fogta fel a halászati kiállítást és főleg az északi s keleti tenger kikutatására kinevezett kir. bizottság különböző térképeken, fűvészeti s állattani gyűjtemények nyomán mutatta be ernyedetlen vizsgálódásainak eredményét. Érdekes volt Dr. Wittmack dolgozata: a fontosabb halfajták földrajzi elterjedése Németország és Ausztria vizeiben; mely munkálat szerint a német birodalomban összesen 101 mesterséges haltenyészde léteznék.

Norvegia, mely halászati tekintetben tán valamennyi európai államot felülmulja, a mennyiben hal kivitele újabb idők óta évente mintegy 21 millió forintot tesz, külön pavillonban mutatta be jelentékeny halfaunáját, részint borszeszben, részint más uton conserválva; ugy szintén halászati eszközeinek gyönyörű gyűjteménye méltán feltűnést keltett. Svédország vetekedett társországával és itt is a kormány figyelme főleg a néptelenedő szárazföldi tavakból benépesítésére van irányozva.

A selyemtenyészés hazánkban szórványosan majd mindenütt el van terjedve, de még a legkedvezőbb fekvésekben sem tudott megfelelő jelentőségre szert tenni s bár a Bach-kormány lehet mondani aránytalanul nagy költséget fordított e termelési ág fejlesztésére, előmozdítására; bár alkotmányos ministeriumunk kivált a gubóbeváltáson kívánt könnyíteni — az eredményt legkevésbé sem lehet kielégítőnek mondani s mindinkább be kell látnunk, hogy oly vállalkozással állunk e tekintetben szemben, melynek biztos jövedelmezősége uralkodó viszonyaink mellett garantiára nem talál. Összes termelésünk ma mintegy 8000 mázsa tehető, melynek közel felét a határörvidék szolgáltatja. Bécsben csak néhány kiállító által voltunk képviselve; kitünt Bezerédyné selyme Hidjáról (Tolnamegye) Andraschofsky nővéreké Kolozsvárról, Luckhardt Luizáé Brassóból és Varga Elek pécsi selyemtenyészde és fonóda tulajdonos kiállitánya.

Ausztria selyemtermelése ugy szólván fordított arányban volt képviselve: Mig Szilezia, Morvaország és Styria

nagy disszel, csinnal és izléssel rendezett tárlatokkal pompáztak, holott termelésük inkább csak költséges időtöltésnek, mint gazdaságilag hasznothozó keresetnek mondható; addig a selyemtenyésztés legindicáltabb vidékeiről, Görzből Dél-Tirolból, Istriából, Dalmatiából csak alig vagy épen nem találkoztunk mutatványokkal. A gubókat illetőleg a japáni zöld hernyó termékei voltak tulsulyban.

Németország selyemtenyésztési tekintetben — kevés kivétellel — szintén mint „verlorener Posten“ szerepel, bár ott is kormány és egyesek áldozatkész buzgósága minden lehető megkísérlett. A feltüntetett mutatványok elég szépek voltak ugyan, de hogy mibe került azoknak ilyen előállítására, arról hallgat a krónika!

Franciaország, mely selyemtenyésztés tekintetében mindjárt Olaszország után sorakozik, csak egy kiállító álltal volt képviselve kitűnő minőségű sárga gubókkal.

Spanyolhon, Török- és Oroszország kisebb nagyobb számmal különböző gubókat küldöttek.

Szakembereket kiválóan érdekelte azon sokféle gubóknak szemlélete, melyek Ázsia különböző tartományaiból, részben Afrika, Amerika s Ausztráliából mutattattak be. China ugyan teljesen hiányzott; de megjelent, bár szerényen Japán, Cochín-China, Algier, Queensland, végre Chili, Uruguay, Brazília és California.

Utoljára hagytuk Olaszországot, melynek kiállítása bár nem felelt meg a méltó várakozásnak, de társai között mindenesetre legjelentőségtebb volt. Frigerio Luigi Monzából a legnagyobb gubógyűjteményt küldötte be 168 számmal, a bergamói gazdasági egyesület is szép gyűjteménnyel szerepelt, az egyesület különben a rekeszpetezés eszközésén és terjesztésén fáradhatatlanul munkálkodik. A paduai selyemtenyésztési kísérleti állomás tanára Verson, beteg és egészséges hernyó-mintázatokat (készítette Dr.

Luzzardi) állított ki tetemesen nagyítva, az egészséges hernyó mintázata több darabra szedhető s valóságos remekműnek mondható. Figyelmet érdemelt még a tölgy-selymért tárgyaló monographia, számos boncz-tani készítménytől kísérve kiállította Brizzolari tanár és a selymér belső szerveinek nagyított viasz utánzatai, készítette Dr. Angelo.

A tudományos haladást könnyen áttekinthető összeállításban két nagyobb mérvű tárlat mutatta be u. m. a cs. kir. görzi selyemtenyésztési kísérleti állomás az osztrák földmívelési ministerium pavillonjában és az 1872. évben Roveretóban tartott nemzetközi selymészeti congressusnak az osztrák földmívelési csarnokban rendezett tárlata.

Számos érdekes szerkezet lön ez alkalommal bemutatva: keltő és fűtő kemenczék, különböző állványok, a pillangók elszigetelésére szolgáló készülékek s. a. t. Görz a beteg és egészséges selymérekből, valamint azoknak egyes szerveiből, értékes boncz- és élettani gyűjteményt állított össze, mely a szakértők figyelmét nagyban magára vonta.

Befejezésül még csak néhány szót a selymér versenytársairól, melyek főleg azért részesültek oly kiváló figyelemben, mert a közönséges selymér számtalan betegségben sinlődő hernyója helyére, bennük megfelelő pótlékra vélték találni. Haberlandt szerint főleg két tölgy-selymér az, mely leginkább szóba jöhet, t. i. az *Antherea Yama-Mai* és az *Antherea Perny* és ugyanezen kitűnő szaktudós az utóbbinak nagyobb jelentőséget tulajdonít. A bálványfa-selymér (*Attacus Cynthia*) kénytelen volt a küzdterről lelépni, valamint a nagyszámu *Saturnia*, *Bombyx* és *Attacus*-változványokat is hasonló sors érte vagy érendi.

(Folytatása következik.)

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés 1874. decz. 7-én.

197. A november 9-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvastatván; — észrevétel nélkül hitelesítettett.

198. Titkár jelenti, hogy Kászoni Ignác évdijas tagtárs meghalálozott; — sajnos tudomásul szolgálván, pénztárnok ural szokott módon közlendő lesz.

199. Ministerium 19834 sz. a. a dévai vándorgyűlés jegyzőkönyvének egy példányát tudomás és használat végett megküldi; — köszönettel fogadtatik.

200. Ministerium 19834 sz. a. a dévai vándorgyűlés jegyzőkönyvét tudomásul véván, megengedi hogy a ki nem osztott 2 drb. arany, 8 drb. ezüst, és 5 drb. bronce érem az az esetleg 1875. vándorgyűlés alkalmával rendezendő tárlaton használtassék fel; — örvendetes tudomásul szolgál.

201. B Jósika Géza az 1874—1879-re terjedő időszak ar évdijja stagulj elontkezik; — örvendetes tudomásul szolgálván

egyleti pénztárnok ural az eredeti kötelezvény átküldése mellett közlendő lesz.

202. Kilyén Ferencz az 1874—1879 re terjedő időszakra évdijas tagul jelentkezik; — örvendetes tudomásul szolgálván, egyleti pénztárnok ural az eredeti kötelezvény átküldése mellett közlendő lesz.

203. Mintszterium ad 3068 sz. a. az egyletnek küldött kanadai zabbal tett termelési kísérletek eredményéről jelentést vár; — a jelentés elkészítésére titkár utasítottott.

204. Ministerium ad 3671 sz. a. az egyletnek köldött burgonyákkal tett termelési kísérletek eredményeiről jelentést vár; a jelentés elkészítésére titkár utasítottott.

205. Ministerium ad 4374 sz. a. az egyletnek küldött Regent burgonyával tett termelési kísérletek eredményeiről jelentést vár; — a jelentés elkészítésére titkár utasítottott.

Egyleti titkár e három jegyzőkönyvi pont kapcsán jelenti, hogy az illető jelentés már rög elkészült volna, ha azon birtokosok, kiknek az említett termények kísérlettétél végett

kiosztattak, jelentéseiket a nékiek kézbesített rovatlapokon elkészítették volna, sőt némelyeknek már két ízben lettek bár eredménytelenül, e tekintetben felszólítva: —

Választmány sajnos tudomásul veszi a tagtársak egy részének ezen pontatlanságát és titkárnak meghagyja, hogy jövőben csak azokat részeltse ily magkiosztások kedvezményében, kik jelentéseiket pontosan beszolgáltatták, vagy erre nézve kötelezettséget vállalnak.

206. K.-szolnokmegyei gazd. egyesület 1874. november 8-án tartott közgyűlésének jegyzőkönyvét köldi meg; — tudomásul szolgál.

207. Ministerium 20296 sz. alatt tudatja, hogy a „Pomona transsylvaniae” segélyeztetését kénytelen volt megtagadni; — tudomásul szolgál.

208. Gámán János az 1874—1879-re terjedő időszakra évdíjas tagul jelentkezik; — örvendetes tudomásul szolgálván, egyleti pénztárnok ural az eredeti kötelezvény átküldése mellett közlendő lesz.

209. Gróf Horváth Tholdy Lajos tudatja, hogy Mácsó és Valcsel községben több birtokos 1872. óta ültetett külföldi szőlőt, de eddig szőlőbetegség nem mutatkozott; — tudomásul szolgálván, a nmlgu ministerium fel fog kéretni, sziveskedjék egy népszerű értekezésről gondoskodni, mely a phylloxera vastatrix természetét, kiválóan pedig annak felismerhetését tárgyalja, mely értekezés mielőbb az import nyomán létesített szőlők tulajdonosai között kiosztandó lenne.

210. A III. vándorgyűlés intéző bizottsága megtéríti a 25 f. 28 krnyi központi kiadási többletet és a ki nem osztott 2 drb bronzérmét, valamint a 29 drb m. aranyat megküldi; — köszönettel nyugtáztatni fog.

211. Ministerium 17404 sz. alatt tudatja, hogy a Gróf Bély Ferencz báldi és méhesi rétjein eszközölt öntözésről röviden értesült; de óhajtja, hogy kikéressenek azon számadatok is, melyek e réttöntözési miveletnek — követésre méltó példakép — a közönség tudomására hozatalát lehetősitik és a miveletnek hol, miként alkalmazása iránti tájékozását elősegítik; — választmány a m. átirat értelmében Gr. Bély Ferencz urat az említett részletes adatok beküldésére fel fogja kérni.

212. Sántha Károly az 1874—1879-re terjedő időszakra évdíjas tagul jelentkezik; — örvendetes tudomásul szolgálván, egyleti pénztárnok ural az eredeti kötelezvény átküldése mellett közlendő lesz.

213. Brassai József gyümölcsészeti albumának kiegészítő részét és a ministerium által nékie vételár gyanánt utalványozott 200 frtról szóló nyugtáját bemutatja; — mindkettő a ministeriumhoz fel fog terjesztetni.

214. Háromszék alispánja 6311 sz. alatt beterjeszti Dálnok községének két tenyészbika megvásárlása tárgyában benyújtott kérését felsőbb helyen való pártfogolás végett; — a kérvény a ministeriumhoz pártolól fog fel fog terjesztetni.

215. Titkár bemutatja az erdélyi gazdasági egyesület alapító és részvényes tagjainak névsorát, a mint azt a pénztári könyvek szerint megkészíteni lehetett; — a szükséges rectificációk céljából az „Erdélyi gazda” hasábjain közzé fog tenni

s a netán beérkező helyreigazításokkal kibővítve külön jegyzékben fog kiadni.

216. Peselneki járás szolgabírája 1161 sz. alatt tudatja, hogy a ministerium által az erdélyi tenyésztők rendelkezésére bocsátandó bikák közül egyet Peselnek községe megszerezni óhajtana s e tárgyban közelebbi felvilágosítást kér; — tudomásul szolgálván, a kért felvilágosítás meg fog adatni.

217. Az „Erdélyi gazda” 1875-iki nyomtatására ajánlati tárgyalás lévén kitűzve, három zárt ajánlat érkezett be: a r. k. lyceumi nyomda, a Stein János és a Gámán János örökösei nyomdája részéről; — Választmány mindenekelőtt constatálván, hogy mind a három ajánlatnak borítéka és pecsétje sértetlen, azoknak felbontásához fogott. A papir, szedés, nyomás, czimszalagkészítés és póstai expedítőra ajánlott egységes árak összehasonlítottván, kitűnt, hogy a három ajánlkozó vállalat közül a Gámán János örököseinek nyomdája szabta a legjutányosabb árakat. Ugyanis a szükségeltető papirnak rizmáját mellékelt A minta szerint az 1875. év egész tartamára 5 frtért szállítja, a lap szedés nyomását 700 példányig ivenként 12 frtért állítja ki; a czimszalagokat ingyen nyomja, csak az ehhez szükségeltető papirnak számítja gyári árát; végre a lap póstai expedítőját évi 20 forintért elvállalja és minden papir- és nyomdai költségnek negyedévenkénti utólagos fizetésébe beleegyeznek.

Választmány e feltételek alapján az „Erdélyi Gazda” nyomtatását a jövő 1875. év tartamára a Gámán János-féle nyomdának adja át és felkéri az elnöksőget, hogy az erre vonatkozó szerződést megkötni sziveskedjék.

(Folytatása következik.)

Gyümölcsizelés 1874. october 11 és 25-én, november 8. 15. 22 és 29-én.

I. A I m á k.

1. Névtelen, Bély Gergelytől, nagy, kissé kásás, konyhára való gyümölcs.

2. Pomme ananasz, Brassai J.-tól, finom, zamatos, olvadó husu csemege gyümölcs.

3. Pójn ik, Brassaitól és Szentgyörgyi Józseftől, eléggé ismert kitűnő alma. A Szentgyörgyié miután 40 nappal későbbre vétetett le fájáról az itt divó szedési időnél, csaknem két akkora volt mint a rendes pojnik-alma s izére nézve is jóval túlhaladta azt.

4. Blenheim peppin, Brassaitól, finom ízű csemege alma.

5. Angol arany parmain, Brassaitól és köztelekről, igen finom zamatja és kellő létartalma kedvelt csemege gyümölcsösé teszik.

6. Reinette gris, Brassaitól, kevés létartalommal bir, különben jóízű alma.

7. Downton peppin, Brassaitól, jó, kellemes savanykás ízű alma, fája edzett természetű és termékeny.

8. Kórodai (sikehousei) reinette, Brassaitól, középminőségű alma.

9. Ananász reinette, Brassaitól és a köztelekről, az idén nem érte el azon finomságot, mellyel más években birni szokott.

10. Oberdieck czukor reinette, köztelekről, igen szép, felséges ízű alma.

11. Sándor czár, köztelekről, szép piros színű piacos nagy alma, különben közép minőségű.

12. Királyi parmain, köztelekről, nagy alma, kemény husu és lészegény.

13. Calvil du roi, Tóth Tamástól, nagy fehér bőrű jó alma, csak kissé kásás és lénélküli.

14. Loan parmain, Tóth Tamástól, felséges ízű csemege gyümölcs.

15. Cornith giuly Flower, Tóth Tamástól, szép és kitűnő ízű csemege alma.

16. Török muskotály, ifj. Bodor Páltól, kissé kásás volt a meg nem felelő időjárás folytán, minősége is középszerűnek nyilvánult.

17. Névtelen, Szentgyörgyi Józseftől, nagy piros alma, kissé kásás, különben jó konyhára való gyümölcs.

18. Névtelen. Szentgyörgyi Józseftől, piros színű, közép nagyságu alma; kemény husu, fűszeres és leves.

19. Calvil-féle eper alma (Piros Guilderling név alatt volt beküldve) a köztelekről; közép nagy, kissé hozsukás, piros színű, fűszeres, de kevés létartalommal bíró alma.

20. Luicken Belga, köztelekről; alakjára nézve hasonlít a Szász pap almához; fűszeres ízű, igen jó gyümölcs.

21. Gravensteini őszi, köztelekről, nem lévén kelőleg kifejlődve, nagy savany tartalommal bírt,

22. Esopus spitzenbergi, a köztelekről, lapos alakú, igen nagy, szép sárga színű alma; jó ízű, csak kissé kásás, azonban kitűnő konyhára való gyümölcs.

II. K ö r t é k.

1. Bonne chrétienne, (valószínűleg) Brassaitól, igen leves, azonban kissé fanyar ízű volt. Taval májusban 3 éves alanyra lett szemezve s már az idén bemutatta termését.

2. Liegel vaj körtéje, Brassaitól, leves, jó czukros ízű; minden évben jól terem.

3. Cheveron sans pareil, Brassaitól; szép nagy pirosas színű körte, igen jó, olvadó husu és leves.

4. Navez van Mons, Brassaitól, igen jó leves és czukros ízű, de egy kevés fanyarsággal bírt.

5. Duchesse d' Angoulême, Brassaitól, megfelelő 16- és czukortartalommal.

6. Duc de Nemours, köztelekről, finom jó körte, csak kevés lével bírt.

7. Virgouleuse, Csalak Dánieltől és Brassaitól, eléggé ismert bőtermő körte.

8. D' Argenson, a köztelekről és Brassaitól, közép nagy, igen finom leves, zamatos körte s apródonként ősztől elkezdve kora tavaszig érik.

9. Octoberi muskotály, Rieman Lajostól, jó leves körte gyenge muskotály zamattal.

10. Bergamotte csikos, Brassaitól, kised sárga alapon hosszirányban zöld csikokkal ellátott; közép minőségű.

11. Jodoigne van der Wecken, Brassaitól, apró, nagyon zamatos, felséges ízű körte; nagyon bőven és korán terem.

12. Nouveau poiteau, Brassaitól; zöldesszínű kissé savanykás ízű, különben roppant termékeny és a tavaszi fagyok iránt érzéketlen.

13. Broncé D' Enghien, Brassaitól, bőre bronceirozott, igen leves, de fojtós körte.

14. Pisztrang körte, Brassaitól, szép piros piacos gyümölcs; közép minőségű.

15. Bergamotte brüsselli, Brassaitól és Dombrowskytól, roppant nagy, de vadízú rosz körte.

16. Bergamotte bőventermő, Brassaitól, kitűnő minőségű s nevének teljeseen megfelelő körte.

17. Constant Claës, köztelekről; finom leves és olvadó husu kitűnő körte.

18. Beurre Six, köztelekről, leves, finom husu, de fanyar és fojtós.

19. Bergamotte Doussard, köztelekről, leves, csak kissé fanyar, közép minőségű körte.

20. Philippe Delfosse, a köztelekről, kemény husu és köves volt, az izelt példány nem nyerte meg a megelégedést.

21. Napoleon Sauvinien, a köztelekről, nagyon kemény, fojtós, rosz körte.

22. Névtelen, Berde Árontól, zöld színű, iznélküli kásás körte, de bőtermő.

24. Josephine Grégoire, a köztelekről; alakja hosszú, igen jóízű, kellemes savanyval ellátott.

25. Bergamotte angol kései, Brassaitól, roppant nagy, középminőségű, rendes időjárás mellett fejlődve csak májusba, szokott érni.

26. Andenken an Favre, a köztelekről, apró s igen rosz körtének mutatta magát.

27. Bergamotte Lauer, köztelekről, igen nagy körte, kásás és savtartalma nagy.

28. Salisbury, a köztelekről; nagy és kitűnő minőségű körte.

29. Névtelen, Nagy Dánieltől, igen finom körte kevés muskotály zamattal.

30. Névtelen, Nagy Dánieltől, roppant nagy, sárga színű felséges ízű körte.

31. Őszi esperes, Nagy Dánieltől, olvadó hússal közép minőségűnek mutatkozott.

32. Csikos Angoulemei, Nagy Dánieltől, középnagy, jó minőségű körte.

33. Triomphe de la pomologie, a köztelekről, hosszú zöld színű körte, olvadó hússal és finom izzel.

III. Sz ö l ö k.

1. Gamme Dromme, a köztelekről, muskotály ízű, kissé vastag héjú jó asztali szőlő.

2. Picoletta, a köztelekről; jó édes asztali szőlő vastag héjjal.

3. Alexandriai kék, köztelekről, tömötten álló közép nagyszemű s kitünő minőségű szőlő.
4. Barát, a köztelekről, ismert korai borszőlő.
5. Caserno, a köztelekről, ritka szemű gyenge minőségű fekete szőlő.
6. Corinthusi magvatlan, a köztelekről, hosszukás szemű, mag nélkül, nagyon jó csemege szőlő.
7. Szegszárdi szagos, a köztelekről, szép fehér kerek szemei nagy mértékben tartalmazzák a muskotály zamatot.
8. Szagos gránát, a köztelekről, igen finom zamatos piros szőlő.
9. Piros muskotály, a köztelekről, az idén korábban ért mint más években, jó zamatos szőlő.
10. Piros Van der Loan, a köztelekről, közép nagy szemű, piros színű ropogós szőlő, felséges csemege gyümölcs.
11. Piasah, a köztelekről, nagy fekete szemű s igen jó szőlő.
12. Uva lacrima dolce, a köztelekről, tömött szemű késői szőlő; nem sokat ér.
13. Fekete kecskececs, Szentgyörgyi Lajostól, hosszú szemű ropogós szőlő, kései, azonban jó állani való.
14. Sárga Lindau, Szentgyörgyi L.-tól, e nagyon korai felséges szőlőt volt alkalmunk izlelni most is; termelésre melegen ajánlható.
15. Királyszőlő, ismert hazai borszőlőnek, mint csemege szőlő is megérdemli a figyelmet.
16. Passa tutti, Szentgyörgyitől, kerekded szemű, finom muskotály zamattal, felséges csemege szőlő.
17. Uva regina alba, Szentgyörgyi L.-tól, roppant nagy hosszukás szemű szőlő finom zamattal.
18. Lacrima christi, Szentgyörgyi L.-tól, apró tömött szemű fekete borszőlő, szép piros lével.
19. Chasselas Napoleon, Szentgyörgyi L.-tól, kissé hosszukás nagy szemű jó minőségű szőlő.
20. Chasselas fehér, és a
21. Chasselas rouge eléggé ismert, igen jó, termékeny asztali szőlők.

Levelezés.

Egerpatak, 1874. november végén*)

A nyáron uralkodott rendkívüli szárazság — noha némely termelési ágakban többé kevésbé pusztító hatással volt, mindamellett a jelen év termelési eredménye egyike a legsikerültebbeknek; — buza, rozs, árpa, zab, burgonya itten ki-elégítőleg termelt, nevezetesen burgonya néhol 15—20-szoros termést is adott; törökbuza termés habár néhol gyenge volt, általában mégis középszerűnek jelezhető; s mindennek dacára mégis bizonyos nyomott hangulat szállá meg a kedélyeket, — az egymásután következett három terméketlen év annyira nyomasztólag nehezült a gazdaságra, hogy több évi jó termésre lesz szükség, hogy a szenvedett veszteség helyre legyen pótolva.

A gabna ára a múlt évek árához képest aránytalanul

alacsony fokra szállt és folyvást száll alább; a jó termés dacára sem bír a gazda annyi pénzt összezsacsnálni, hogy folyó szükségleteit fedezze és a múlt években rakott adósságának bár kamatait fizethesse. A marhaára is csaknem fele értékére csökkent és jelen gazdasági viszonyaink között a marhatartás alig fizeti is ki magát, minek oka nagyrésztben a birtokviszonyok rendezetlen voltában fekszik.

Ritka szép ősünk volt és általában az egész év egyike volt a legszebbeknek, melyekre visszaemlékezhetünk; a vetések egyenletesen keltek, jól elbokrosodtak és nagyon szépek, néhány nap óta jó vastag hótakaró borítja. A föld még mindig nincs megfagyva, a levegő folyvást enyhe s a mint látszik, a hó kezd kivékonyodni, elolvadni.

A gabonaárát pozsonyi mérő szerint jegyzem, noha itt még mindig a kis véka van használatban; tehát a s.-sz.-györgyi közelebbi heti vásáron elkelt; a buzának mérője 4 frt 10 kron, rozsé 2 frt 55 kron, törökbuza 2 frt 75 kron, elegyárpa 1 frt 70 kron, zab 1 frt 20 kron, burgonya 60 kron, lencse legszebbé 5 frt 60 kr.—6 frton, paszuly 5 forintot.

Márk István.

EGYVELEG.

* Felhívás a pomologia kedvelőihez. Folyó évi december 13-án azaz vasárnap d. u. 4 órakor gyümölcsizelés fog tartatni a titkári szálláson, (sétáter utca 13 sz.) melyre a kertészeti szakosztály t. tagjai s egyáltalában a gyümölcsészet barátai czennel meghívotnak.

* A vadászati sfegyveradó és — a gazdaság. A „Kelet“ M. A. jegyü czikközője erről a következőket mondja: „Kétségkívül terhes ezen egymással benső kapcsolatban álló két új adónem, kétségkívül érezhetően fog nehezedni főleg a kisebb birtokosok azon részére, melynek a vadászat személyes vagy gazdasági személyzete általi gyakorlása mintegy szüksége kiegészítő részét képezi gazdasági termelésének“ és néhány sorral alább: „A vadászat még vadakban annyira bővelkedő hazánknak is igen kevés vidékén képezi az elsőrendű életszükségletek fedezésének, az élet fenntartásának szükséges eszközét. A kérdésben forgó új adó nemek csak e ritka, e kivételes esetekben képeznek súlyosabban érezhető terhet, csak azoktól, kiknek a vadászat tulajdonképeni kenyér keresete, kiván a fentebb megnevezett törvényjavaslat terhesebb áldozatot.“ Mi részünkről ezen adónem behozatalától mezei gazdaságunk érdekeit nem féljük, sőt teljesen igaza van a nagy nemzetgazdász Roschernek, midőn azt mondja: „a kisebb birtokosoknak tulságos résztvételét a vadászati időtöltésben azoknak saját gazdasági érdeke is ellenzi.“ Bár adó tekintetekben egyéb bajaink ne volna mint a 12 frtos vadászati illeték, ennek terheit majd csak elviseljük valahogy.

* Gazdasági germanisatorok. A medgyesi földmives iskola tanári értekezlete indítványt tett a szász egyetemhez az iránt, hogy a magyar nyelvnek szánt hetenkénti eddigi 4 óra, kettőre szállíttassék le — a nemzeti egyetem azonban dicséretes elfogulatlansággal e kérelmet visszautasította.

*) Múlt számunkból kikésett.

* „Centralblatt für das gesamte Forstwesen“ cím alatt az 1875. év kezdetével új erdészeti szakközlönyt ad ki az előnyösen ismert bécsi könyvkereskedő cég Faesy és Frick; szerkesztő Micklitz Róbert cs. k. országos főerdőmester, első sorban közreműködő a mariabrunni erdészeti akadémia tanári kara. Az említett közlöny havi füzetekben fog megjelenni, 3—4 ivnyi terjedelemmel, előfizetési ára 8 frt. A mutatószám az osztrák magyar birodalom elsőrendű szaktekintélyeitől hoz érdekes cikkeket. Ajánljuk az életrevaló vállalatot érdeklődő közönségünknek szives figyelmébe.

* Szőlőernyőket kínál a „Weinlaube“ kiadó hivatala Klosterneuburgban, melyek a szőlőt dér- és fagy ellen védik. Ezen ernyők szalmából készülnek, 18" magasak, átmérőjük 10". Egy munkás egy óra alatt 1000 ernyőt képes a tőre alkalmazni, 1000 drb.ára helyt Klosterneuburgban 13 ft 50 kr. Érdekes volna, ha úgy az erdélyi gazd. egyesület, mint magán szőlő birtokosaink ezen ernyők megbízhatóságát kipróbálnák.

— Pályázat. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium részéről f. évi 3077. sz. alatt, februárhó 19-én egy „rétmivelési“ és egy „gazdasági gépkezelési“ szakmunkára kiírt pályázat határideje f. évi decemberhó végével lejárandó lévén, erre a pályázni kívánók figyelemztetnek.

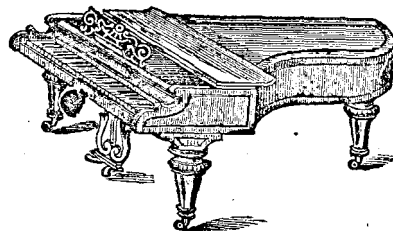
Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Főmunkatárs: **Vörös Sándor.**

Hirdetések.

ZONGORÁK ÉS PIANINOK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

a távirtdai hivatallal szemben

Arjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(25—26)

Jelzőlog-kölcsönök.

Alólt „Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“ tisztelettel jelenti miszerint: Szilárd anyagból épült kolozsvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan eszközöl.

Ugyiszintén a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra is 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönöknél felülről előnyt nyújt.

Bővebb értesítéssel a módoszatok iránt posta útján készséggel szolgál.

A hatóságilag engedélyezett általános

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, óvár bástyaútcza, 6. sz.

(50—52)

Értekezhetni posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

TARTALOM: Egy gazdaggyümölcsfa- és szőlőtelep. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállításán (folytatás.) — Társalgó. — Választmányi ülés 1874 december 7-én. — Gyümölcsizelés 1874. oct. 11 és 25-én, november 8, 15, 22 és 29-én. — Levelezés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő					2 vagy véka		Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	széna	szalma	tüzifa	marhavus
ÁRA KRÁJÉZÁROKBAN												
Kolozsvár	decz. 7	460—470	250—260	270—300	150—160	300—310	150	85	1100	20		
Nagy-Várad	novem. 24	380—400	350—370	260—340	160—190	260—320	200	100	800	24		
Maros-Vásárhely	dec. 3	370—420	284—316	254—286	170—140	—	180—200	70—80	1200	16		
Károly-Fehérvár	dec. 5	458—470	375—387	290—300	135—168	—	165—175	95—110	1100	20		
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20		
Besztercze	dec. 1	400—440	350	320	150	—	160—200	95—150	600	14		
Nagy-Enyéd	dec. 3	413—450	350—375	300—325	140—155	—	220—360	35—45	800	18		
Szamosujvár	dec. 7	400—460	320—360	290—300	140—150	—	200	50	1400	16		
Deés	dec. 8	366—400	320—340	260—300	140—150	—	150—160	50—80	800	15		
Torda	novem. 28	400	280	260—280	170	280	160	80	1100	18		

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 74 frt 75 kr. Ezüst árkelet 105.25

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3459 darab bizó ökör. A forgalom igen gyenge volt; árak, magyar bizó ökör 25 $\frac{1}{2}$ —30 frt. német bizó ökör 26—30 a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt